

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nekaj o šulvereinu in še kaj.

Govor dr. Gregorčca v drž. zboru dne 22. sušca 1889.

(Dalje.)

Visoka zbornica! Med nemško-liberalnimi šolskimi nadzorstvi na Štajarskem pa na Koroškem in med takozvanim nemškim šulvereinom vlada zelo kosmato prijateljstvo. Temu dovoljujejo toliko uplivanje na naše javno šolstvo, da bomo Slovenci vselej in povsod ugovarjali. (Zelo resnično! na desni.)

Sedaj imajo Nemci tri šulvereine, namreč: nemški šulverein sploh, nemški šulverein za Nemce in katoliški nemški šulverein. Slednji je najmlajši, drugi se je rodil iz prvega, ta je pa pravi in pravcati in najstarejši liberalni nemški šulverein. Ker Jude ali Žide kot ude vsprejema, židovski denar silno rad pobira, židovske šole podpira, imenujejo ga neke vrste listi (antisemitski): „pojudenti ali požidovljeni nemški šulverein“. Ne umešavam se pa v ono domačo borbo Nemcev in Judov. Hočem le statističnih podatkov prečitati, ker v glavi svoje ohraniti jih ne maram. (Veselost.) L. 1886 je nemški šulverein 9 čisto judovskih šol vzdrževal (poslanec dr. Steinwender: To ni res!), na severnem Češkem podpiral 113 šol, v katerih je bojda poleg 192 krščenih bilo 3073 judovskih otrok. Glej list „Vaterland“ l. 1886, št. 311. — (Živahen smeh na levi. — Poslanec dr. Weitlof: To je neumnost! — Poslanec Vošnjak: To ni neumnost, ampak je-li res, to je vprašanje!) To kaže, kako pojuden je nemški šulverein!

To šolsko društvo so osnovali takrat, ko se je nemškim liberalcem poljubilo, v avstrijske pokrajine vun zatrobili klaverni glas: nemštvo je v nevarnosti in sedaj ima nemški šulverein nalog le domišljeno strašno vest razglaševati, pomagati in od nikogar zatirano nemštvo pogina rešiti. Po nekem izreku gosp. dr. Sturma, ki je tukaj gotovo dobro poučen, ima nemški šulverein biti: „narodna obramba

vseh nemških liberalcev proti nestrpljivosti Slovanov in nemških konservativcev“. To pa je ravno toliko, kakor reči: požidovljeni nemški šulverein je društvo bojevnisko proti nemškemu konservativcem in zlasti proti nam Slovanom. Poslednje dopričuje nam skoro vse njegovo dosedanje delovanje. Njegova djanja za rešenje nemštva, ki ga nihče ne zatira, sestavljajo se zvečinoma iz prizadevanj, mogoče veliko sicer jako zaničevanih českih otrok in še bolj zasramovanih slovenskih, večinoma viničarskih fantičev pobrati, materi Slaviji vzeti in materi Germaniji, ki tudi ni brez otrok, v krilo zaphati. Da bi tako tej mnogo posebnega veselja delali, tega bi jaz ne hotel trditi. (Poslanec dr. Weitlof: Jaz tudi ne! — Živahna veselost. — Poslanec Vošnjak: No, zakaj pa vendar delate tako?) Na to misel mi je pokazal žlahtni zarodnik iz Verone, vitez Carneri, ki je nedavno tukaj djal: Ni Nemcu na korist druge, to je: nas Slovane, sposobne delati za konkurenco ž njim. Ta misel pripada menda najpametnejšim, katerih je kedaj ta gospod tukaj izpovedal ali kje drugod napisal. (Veselost.)

Zastopniki nemškega šulvereina nam pogosto zatrjujejo, da je to zgolj šolsko, a ne ob enem tudi politično društvo. Toda gospodje naj tako zatrjujejo sto in tisočkrat, mi Slovani jim vendar ne verujemo, dokler moramo čitati, kako baš ti gospodje na javnih zborovanjih nemškega šulvereina o šolstvu najmanje, o politiki največ govorijo, saj je celo predsednik nemškega šulvereina, g. poslanec dr. Weitlof, lani v Trutnovi javno govoril, kako bode treba osnovati veliko opozicijo v tej visokej zbornici državnega zbora ter pristavil, da hoče tudi on pristopiti, ako bode ta opozicija služila nemško-narodnim svrham in krščena na nemško ime. Gospôda! To so same politične reči in torej bi že umestno bilo, da bi gospodje nas, vsaj v tej visokej zbornici, dalje ne nadlegovali, češ: nemški šulverein ni celo nič politično, ampak izmed

vseh skromnih najskromnejše šolsko društvo. Vere itak ne bi našli.

Gospod predsednik nemškega šulvereina poteguje se rado in vrlo za svoje učitelje. To je hvale vredno, in bilo tudi nađejati se, saj posluje že več let po milosti nemškega šulvereina kot državni nadzornik ljudskih šol. (Veselost). Zelo prav je tedaj in umestno, ako se poteguje za svoje učitelje. Toda svoje zamorce belo oprati, tega ne more. Privoščim mu torej prav iz srca, ako umeje čez razne in številne sodnijske obsodbe teh učiteljev, ki niso vsled prizivov bile popravljene, spretno zdrkniti, češ, „nekotiko neumnosti so uganjali šulvereinski učitelji in vsled tega bili prestavljeni“. Privoščim mu to veselje. Vedno bolj resna je reč zastran šulvereinskega učitelja v Sevnici. Gosp. dr. Weitlof pravi, da je ta učitelj ločen od svoje žene ter da ne živi v razmerah, zaradi katerih bi se mu moglo kaj očitati ali grajati. Obžalujem, da sem prisiljen tukaj ugovarjati vsled poročil nedavno mi poslanih. Po teh gospod učitelj od svoje žene sodnijski ni ločen. Marveč jo je na Salcburškem zapustil in se z neko deklo preselil v Sevnico. Dekla mu je porodila otroka, (Veselost na levi!) čegar rojstvo je leto dni prikrival ter ima zaradi tega sedaj sitnost s c. kr. uradi. Mislím, da sedaj gosp. dr. Weitlof utegne vendar nekaj pri tem učitelji najti kaj graje vrednega! (Posl. dr. Weitlof: Jaz sem tukaj vendar-le nedolžen! — Živahna veselost, na levi.) Odgovarjam: Južnoštajarski Slovenci smo še zmeraj toliko kristjani in še nismo po nekaj morali, ki po česnikih duhti, tako popačeni, da bi takšnjih razmer ne zmatrali kot graje vrednih. Nam so naravnost grajljive, nemoralne in pohujšljive. (Dobro, dobro, na desnici!) Dostavljam še, da na šulvereinski šoli v Sevnici še zmeraj nič ne učijo krščanskega nauka. (Poslanec dr. Weitlof: ker ga župnik učiti neče!) in otroci ne vdeležujejo se verskih vaj. Težko bode kje drugod v Avstriji najti šole, kjer bi otroci tako brez vsega verskega pouka ostajali. To je meni nov dokaz, da vlada zelo kosmato prijateljstvo med nemškim šulvereinom in šolskim našim nadzorstvom. Sicer bi to že davno moralo nemški šulverein prisiliti, da se natančno ravna po šolskih zakonih, ki tudi krščanski nauk v ljudskih šolah učiti zaukazujejo. (Dalje prih.)

Namen in pomen verske šole.

(Dalje.)

Ker pa je nekako živo govoril, bil sem sprva vesel ter si mislil, da bode voditelj levece obesil križ na svoje prsi in kot pobožen popotnik šel na jutrovo, napal Jeruzalem ter krščansko zastavo postavil na razrušeno ozidje. Ko pa sem videl njegovo armado, streznil sem se

(Velika veselost na desnici), s tako armado in takim generalnim štabom ne hodijo v boj proti Jeruzalemu. (Velika veselost na desnici.)

Treba mi je ovreči še ona očitjanja proti našemu predlogu, češ, da hočemo znižati omiko našega ljudstva z zmanjšanjem učne tvarine in skrajšanjem šolske dolžnosti.

To krivo razumijo. Mi nikakor nočemo zmanjšati učne tvarine ljudskih šol, in tudi ne odpraviti realij, toda vsakdo, ki pozna ljudske šole, mora mi priznati, da metoda, po kateri sedaj prav profesorski prosto razlagajo realije (Tako je! na desnici), otrokom nič ne koristi in da si od realij malo ohranijo, ko zapusté šolo. (Prav res! na desnici.) Zato hočemo metodo premeniti, da se namreč realije, kot naravoslovje, naravoznanstvo in zgodovina spravijo v berilo in si je otroci zapomnijo z večkratnim branjem in razlaganjem učitelja. Potem si bodo otroci zapomnili in ob jednom dotične ure tudi za branje porabili. (Prav res! na desnici.)

Kar pa se tiče skrajšanja šolske dolžnosti, pomislite, da to ni želja duhovnikov; v Švici je šestletna šola, a ravno duhovniki so zahtevali osemletno, in v Italiji je le štiriletna.

Šestletna šola je nujna gospodarska želja naših volilcev. (Prav res! na desnici.) Izvoljeni smo v gorati deželi, ki ima le kmečke posestnike z raztresenimi stanovanji.

Tako prebivalstvo prej potrebuje otroke, ker potrebuje brezplačne delavske moči in mora otroke prej navaditi raznovrstnega dela, kakor v deželah z gostimi kraji. Le iz tega vzroka smo se pridružili želji svojih volilcev, in ta želja ni le pri nas, marveč tudi v nekaterih liberalnih volilnih okrajih. (Tako je! na desnici.) Zato smo morali v svojem predlogu stvar tako povedati, kakor je želja naših volilcev, ne da bi se morali vsi narodi v Avstriji s tem zadovoljiti, ako so kje druge razmere. In če prav čitate § 3 našega predloga, spoznali bodete, da vse ostane deželnim zborom, ki morejo določiti, da je šestletna šolska dolžnost in štiriletna ponavljalna šola le minimum, in da se s ponavljalno šolo ravno ista šolska dolžnost doseže, kakor je zdaj v mnogih deželah. Mi torej nočemo nikomur vsiliti svojih gospodarskih želja, želimo pa, da se večina ozira na naše želje. (Pohvala na desnici.)

Gospôda moja! Mislím, da sem izvršil svojo nalogo. Pojasnil sem Vam namen naše stranke, versko šolo, naštel tudi pomanjkljivosti našega šolstva. V podrobnosti se nisem spuščal, ker bodem to storil pri prvem branji svojega predloga. Zakaj že ni bilo prvega branja, tega ne bodem razlagal, ker ni primeren čas. (Smeh na levi.) Velik vzrok je naše rodoljubje. Za vlado sposobna stranka mora prej izvršiti glavne naloge in namene države, potem svoje načrte

(Prav res! na desnici) in ostale desniške stranke so isto storile, kakor mi. Naš predlog je prišel v trenutku, ko ste nas čakali dve jako važni nalogi: zjednačenje ravnotežja državnega gospodarstva z indirektnimi davki, namreč od žganja; druga naloga je bila vojaška predloga, da se za deset let naprej zagotovi moč države in njena veljava nasproti vnanjim državam. Toda prepričani smo in upamo, da bote večina, h kateri pripadamo, in vlada, katero podpiramo, priznali naše potrpežljivost navzlic drezanju volilcev. (Dobro! na desnici.)

Zadnjič apelujem na levico. Nas konservativce in Vas liberalce loči prepad gledé razumljenja cerkvenega bistva. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Bolezen v parkljih živine.

(Konec.)

Nesrečna bolezen loti se ovác, koz in svinj rada v parkljih, v gobci pa ne po gostem. Kaj je krivo te bolezní? To zna Bog, človeška učestnost še ji ni prišla do sleda, pravi se sicer, da prihaja iz naživik, minočih bitij, toda kaj so ta bitja, tega ne vé še nihče.

Kdor zasleduje to bolezen že dalje, tak ve, da je ni krivo ne vreme ne krma, pač pa je skorej gotovo, da se je živinče nalezle, t. j. bolezen je nalezljiva. Kar je pri tem še huje, pa je to, da se loti tudi živinčeta, ki jo je more biti ravno poprej bilo prestalo.

Brž ko se zapazi, da je živinče boleno, treba je gledati na to, da stoji na mehkih, suhih tleh in da dobi dovolje pitja. Nekaj časa sicer ne more živinče, če ima bolezen v gobci, požreti vode, vendar pa porine rado gobec vanjo in te je že tudi nekaj. Ako ima živinče voljo žreti, naj se mu daje kuhanih reči, pa tudi take pijače, ki ima kaj redilnih snovi v sebi. V ostalem pa je treba potrpežljivosti in ni dobro, če se riblje gobec ali škropi kacih reci va-nj: tu naj napravi narava svoje! Spirati gobec z vodo ali z drugo tekočino ne kaže, ker nima nobene moči do bolezní ali pa še shuja lehko.

V tem, če živinče se zmirom ne more žreti, ko se mu zunaj ne pozna več bolezen, pogledati mu je v gobec in ako ima še v njem kake tvore, ki so še polni gnoj, tedaj spiraj živinčetu gobec z deževnico, v kateri se je nekaj malega vitrijoloveca raztopilo.

Tudi bolezen v parkljih premine v 3 do 4 tednih, ako stoji živinče na suhih, mehkih tleh ter se ne sili na to, da hodi. Da se osnaži izmed parkljev sokrvica za to je dovolj, da se spira od časa do časa — samo ne preveč ali pregosto! Ako pa se naredi tvor, tedaj se prereže tvor in odpravi iz njega gnoj. Mehurji

počijo pa sami in kraste, ki so nastale preminejo tudi same od sebe. Ko bi pa vendar-le ne prešle, naj se spere parkelj z malim vitrijolovecem, se vé, da v deževnici raztopljenim.

Bolezen sama tedaj ni nevarna in ne gre živinčetu po navadi za življenje, vendar pa je sitno in napravi škodo, ker živinče v tem času ni za delo in potlej izgubi tudi vso mast.

Ako se tedaj prikaže bolezen v obližji, treba je, da se živina več ne pusti v kraj ali le blizu kraja, kjer je kuga. To velja tudi gledé paše. Ako pa se je živina že nalezla bolezní, tedaj ne kaže druga, kakor da jo spraviš v kraj ter ne pustiš druge blizu bolne. Vsled tega je tudi pametno, da se v časih in krajih, kjer je doma le-ta kuga, ne sme živina goniti ali prodati v druge kraje.

Tudi ni prav zavžiti mleko ali surovo maslo od take živine, kajti velikrat je to prav nevarno za človeka. Kar pa mi vselej našim bralcem pravimo, s tem sklenemo tudi sedanjo razpravo: snage in veliko snage je treba — tudi živini!

Sejmovi. Dne 16. maja v Šentilji v slov. gor., v Vojniku, na Pilštanji, na Bregu v Ptuj in na Bizeljskem. Dne 18. maja v Ljutomeru, v Središči, v Radgoni, v Marenbergu. Dne 22. maja v Loki. Dne 25. maja v Rogatci in v Vitanji.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Volitev.) Jutri v soboto je občinska volitev. Vsak, kdor je slovenski poštenjak, prišel bode volit. Mi se bojujemo za pravico in resnico. Ne dajte se premotiti z grdimi lažmi, katere nemčurji trosijo. Vsakdo naj spolni svojo sveto dolžnost. Naj nobeden ne ostane doma. Posebno vi poštenci volilci iz Babinec in Noršinec, potem iz Krapja, Mote in Cvena in iz Kamensčaka, vi vsi pridite ob pravem času. Mi hočemo videti, kateri so naši možje. Kdor ni z nami, tisti je zoper nas. Pokažimo, da smo tukaj mi gospodarji, da so tukaj naša tla. Pokažimo, da spoštujemo zemljo, kjer smo se rodili, da spoštujemo grudo, ki nas redi, da spoštujemo grob, v katerem bomo počivali. Idimo složno na volišče, kakor eden mož. Naj ne bode boječneža med nami! Vse za vero, dom in cesarja!

Iz Konjic. (Po volitvah) [Konec.] Ko bi bili narodnjaki pritiskali, lovili in silili, kakor Plahutovci, gotovo bi marsikateri glas bili dobili, a to se nam je gabilo. Je-li lepo, da cvet „tukajšnjih gospa“ po noči, kakor netopirji, po vaséh dirja, spavajočim, do srajce slečenim ljudem odejo raz života trga in hlače v róke dava? Je-li dostojno, da takošnje gospé (?) v volilno hišo silijo in se va-njo gnjetejo? Tega bi se dekle sramovale. Ali so mislile na one gosi in goske,

ki so nekda s svojim gaganjem rimski grad rešile? Kmeti, ki so na oči videli, kaj se je godilo, ti ne bodo gotovo nikdar v nasprotni tabor švignili. Žalostno je le, da zagriznjene sovražnike podpiramo, da ljudem, peto nam v tilnik tiščečim, denar nosimo! Kmetje, kedaj se boste zdramili, kedaj se gesla držali: Svoji k svojim? Ne hodite le k nasprotnikom v prodajalnice ali krčme, za leta dni vam ni nemčurja. Čudno se nam dozdeva, da so v davkarskih knjižicah še imena posestnikov katerih že mnogo let — celo do 7 — ni ali na posestvu ali so že mrtvi, tedaj plačuje se v imenu takih, v katerih grob se že drugi polagajo. Lep red mora biti pri necih naših uradih. Pa gospodje so tam, to se vidi, z delom preobloženi, še oddehniti si ne smejo, morajo si z nemškutarstvom glavo beliti. — Nam pa je to škodovalo, ker je v volilnem zapisniku mrgolelo popačenih imen. Za reklamacije tudi ni bilo časa, kajti našli smo razglas volilni na črni deski v srenjski veži dne 19. in pribil se je bojda že dne 13. marca. Srečen, kdor povsodi resnico vidi. Od razpisa volitve do časa, da se vrši, ima po postavi 6 tednov preteči. Vi župan dohtar, koliko tednov je od 13. marca do 15. aprila? So pač le ljudje na svetu, ki štetu ne znajo.

Od Male nedelje. (Izlet Ljutomerskih rodoljubov, veselica.) Cvetoči maj je nastopil, vse se veseli in raduje, posebno po mestih in trgih si želijo, kakor učenci, tako učitelji in tudi uradniki poseben dan za izlet v kak bližnji, prirodno mičen kraj. Kaj prijetno nas je iznenadila novica, da namerava Ljutomerska čitalnica prirediti dne 19. maja izlet k Mali nedelji. Z velikim veseljem pozdravljamo to vest in rodoljube Ljutomerske, pod katerimi se je čitalnica zopet sijajno pomladila in oživela. Dne 19. maja priredi tudi „Bralno društvo“ Malonedeljsko že dalje časa nameravano veselico, in k njej prav uljudno vabimo tudi rodoljube iz Ptuja in Ormoža. Ako nam Bog da lepo vreme, pričakujemo v obilnem številu rodoljubov, da se zajemno še bolj ogrejemo za narodno reč in da se posebno mladina spodbuja svoj rod častiti in da bo vsakemu ponos Slovence rojen biti. V to pomozi Bog! L. S.

Iz Ljutomera. (Pozor!) Vsa nemčurska vojska Ljutomerska je na nogah. Jutri v soboto, t. j. 18. maja bodo tukaj občinske volitve. Prav čudno je gledati, kako bezičejo ves dan enaki sitnim kršeljem, hotel sem reči pridnim bučelam. Vsakemu pravijo, v kaki nevarnosti je Ljutomerski trg. Le Slovencev prè ne voliti, kajti oni so grozna nesreča za Ljutomer. Ako Slovenci zmagajo, bode tri dni in tri noči dežilo samo goreče žveplo; prišle bodo kobilice, prilomastili divji Turki in Bog vé, kaj še vse. Zdaj se nam tako dobro godi, ker nam sami gospodje gospodarijo. Do zdaj smo imeli vsega v

obilnosti. Gleda se na vsak krajcar, na vsako betvico, da ne bi trebalo nobenih naklad. Vsak si je lahko šel v občinske loge po drva, ali pa si je vsekaj najlepši hrast, ako je potreboval in to pa vse brez plačila! Odzdaj pa, ako nemčurji zopet zmagajo, bode še stokrat boljše. Pečeni golobje bodo nam sami letali v usta in po železnici bodo nam dovažali lepo pečenih svinj in telet, v katerih bodo že tičali noži in vilice. In to vse zastonj, zastonj! Poleg tega so še dozda pri občini toliko prigospodarili, da v prihodnjih treh letih ne bode prav nič naklad, ampak vsak tržan dobi vse nazaj, kar je moral dozda občini platiti in sicer vse po „topelš“ z obrestmi vred. Vi se totim nemčurškim obetom smejete, slovenski poštenjaki. Vi dobro spoznate, da so same grde laži. Vzdromite se, takemu gospodarstvu mora biti konec prej ali pozneje, Slaba hiša, v kateri hlapec gospodari, gospodar pa hlapčuje. Kakšni kruh si bote zdaj spekli, takšnega bote morali potem jesti!

Od Velike nedelje. (Opominj.) V tukajšnji občini Sodinski vršile so se sedaj volitve v občinski zastop ter obč. predstojnika. Žal, da je v malokateri občini toliko razprtije, kakor je ob času volitev v naši, ker mnogim dosedanji predstojnik ni več ugajal, hoteli so si izbrati drugega. Ali pri tem bili so si zopet vsi navskriž, kacih pet in še več je taci, kateri bi radi bili sami župani, ne gledé na to, ali so zato sposobni ali ne; drugi pa bi bili sopet radi svetovalci, dasiravno sta samo dva, čast odbornika pa bi sopet skorej vsaki občan rad imel, ter bi po tem takem trebalo za našo občino kacih petdeset odbornikov, ko bi se hotelo vsem ugoditi. Nekateri so hodili celo po vasi prosit, da bi jih volili. Odbor izbral nam je za župana g. Vido D. in smemo upati, da bo skrbel za občino ter tudi slovensko uradoval, saj nemščine tudi ni več zmožen, kakor le za silo, sicer je bil tudi stari župan dober, samo da je kaj rad nemško uradoval, dasiravno ne vselej s posebno srečo. Zadnji čas pa se je bil vendar-le poboljšal. Ker se mislijo nekateri zoper to volitev še pritožiti, zaradi necega odbornika, bomo, ko bi bila potem volitev ovržena, poročali tudi o novi volitvi, vendar bi bilo najbolje, ko bi jih ta naš dopis spametoval, ter bi se drugokrat za odborniško čast ne svaževali in ne prepirali. Več občanov.

Od Velike nedelje. Nek tukajšnji naseljenec, ki v tej občini niti domovinske pravice nima, trudi se že več let priti v občinski odbor ali sedaj mu je vse upanje, postati predstojnik, splaval po vodi. Dva dni po volitvi ni skoraj ničesar delal, samo svoj prepad je premišljeval, in da si nekoliko olehkoti svoje žalostno in potrto srce, napisal je na kosček papirja nemško (?) pritožbo do c. kr. okr. gla-

varstva zoper volitev. Bila je prav zmedena in čisto neresnična. Slavno e kr. okrajno glavarstvo pa je s slovenskim dopisom vprašalo, kaj je na tem resničnega. Temu primerni odgovor se pač lahko ugane! Že več časa smo opazovali, da ta in nekateri drugi naseljenci, nemškutarijo gojijo. Z velikim začudenjem pa smo še zapazili, da je celo nek narodujak tako častilakomen, da mu služijo taki ljudje za sredstvo, naj postane župan. Ko bi pa utegnil postati, ne bo imel kaj prijetnega, ker mu bode precejšnje število odbornikov nasprotovalo, in le v zložnosti je moč. „Sloga jači, nesloga tlači“. Delajmo toraj z združenimi močmi, da preženemo naše najhuje sovražnike — nemškutarje.

Iz Cirkovec. (Čudna možaka.) Dolgo se nihče ni oglasil, in vsakdo bi mislil, da imamo zimsko spanje, kakor kakošnja golazen ali pa debelo-glavi kosmatinec. A vse to ni res, marveč jako živi smo; posebno pa naš župan, gospod Draschkowitsch, kajti on ima rad, ako zna kdo po nemški jo obrniti in pa njegov svak, gospod Matija Schumer, ki zna oče naš in sedem sv. zakramentov nemški moliti, in je pod imenom „Dolgi Tejča“ znan. Žalostno je za kraj, o katerem se ne more nič hvalevrednega javnosti naznaniti, kajti ako še ni, pride šestokrat v slabo ime. Tega pa so mnogokrat krive le posamezne osebe, čudni možje, ki doprinašajo dejanja, katera se z napredujočim svetom nikoli ne strinjajo, takošnjih mož dejanja na svetovno rešeto djati, dostikrat mnogo koristni in hasni. Nek takošnji mož je naš „rihtar“, on se sam podučiti ne more, ker niti črke ne zna brati; njemu je postava, kakor Nemec reče, španjska ves; podučiti se ne da. Ako njemu kdo kaj pametnega svetuje, temu gotovo ne verjame, bodi si tudi kaka gosposka. Preteklega leta so posestniki srenje „Zdrzgonjica“, ki spada k Cirkovski občini, po svojem odborniku prosili, naj bi občinski prestojnik vsaj 10 ali 20 gld. k popravili srenjskega mosta pomagali, ker se čas velikih vojaških vaj bliža in more biti tudi tjekaj vojaki pridejo. Na to sta se naš gospod „rihtar“ in zgorej omenjeni Schumer zarotila, da se ne sme nič pomagati, vsled tega pa se Zdrzgonjičani pri okrajnem zastopu Ptujskem pritožijo. Zapoved je bila od okrajnega zastopa, da mora občina most v 8 dneh popraviti, drugačigi pa bode okrajni zastop popravil. Poslednje je tudi bilo, in naš trdovratni „rihtar“ je namesto 20 gld. čez 142 gld. plačati moral. Znamenje, da vé vse postave, katere mu njegova žena razlaga, kajti pravi se, da je le ona predstojnik in ne „on“.

(Konec prih)

Izpod Šentjungertne gore. (Občni zbor.) Belo nedeljo imela je podružnica za Veliko Pirešico družbe sv. Cirila in Metoda v Galiciji svoj II. občni zbor. Zbralo se je bilo prav lepo

število društvenikov. Še gosp. Hausenbichler, župan Žalski se je tega zbora vdeležil. Pristopilo je društvu blizo 30 novih udov, med tem mnogo letnikov. Že prvo leto nabrala je ta podružnica za društvene namene 32 fl. 55 kr., v drugem vtegne dosti več nabrati. Soglasno sprejela se je prošnja do vis. državnega zbora, šolsko postavo kmalu predrugačiti na katoliško-narodni podlagi. Izvolila sta se g. prvomestnik in g. zapisnikar kot podružna zastopnika za veliko skupščino. Naj bi hvalevredna družba štela mnogo tako delavnih podružnic!

Od Male nedelje. Marsikomu je že znano, kako lepo napreduje bralno društvo pri nas, kaj radi pristopajo k društvu naši poštenci možje in pridni fantje. Ne bom opisoval, kako koristno je to, ker je vže vsakemu rodoljuba znano, pa kakor vsaka dobra reč ima svoje nasprotnike, tako jih tudi našemu društvu ne manjka. Jaz, ki te vrste pišem, moram v svojo sramoto pritrditi, da še nisem ud pri bralnem društvu, pa to obljubim, da mu hočem za stalno biti dober prijatelj in vedni podpornik in sicer s to pogodbo, ako ostane še za naprej, kakor do sedaj vedno v vseh razmerah pošteno in pravično. *)

Bučkovski.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V gosposki hiši drž. zbora so v torek, dne 14. maja izročili predloge naučnega ministra gledé šolske postave posebnemu odboru v pretresovanje. Visoki gosposdi se je videlo, da ji minister ni ugodil v svojih predlogih, ali še ni gotovo, če še kje ne bode na zadnje vendar-le iz njih postava. — V hiši drž. poslancev so pretresovanje drž. proračuna že dognali in v celem ni bilo velike nesreče za gg. ministre, kajti vsem so njih proračuni obveljali in še čuli niso posebno britkih. Vsi govori liberalnih poslancev so bili le — zamolklo grmenje, brez strele. Sedaj se vrše razprave o manjših predlogih in koncem tedna sklene drž. zbor svoje spomladansko posvetovanje. — V nedeljo se je razbila „Styria“, mali parnik na Muri, v Gradci ter je 6 oseb pri tem vtonilo. Ces. namestništvo je prepovedalo na to tudi drugemu vožnjo. Škoda, da se to ni že poprej zgodilo! Parnik na Muri je nevarna igrača! — Gosp. dr. Al. Wannisch, ud štaj. dež. šolsk. sveta, je dobil red železne krone. — Na Koroškem so 20-letnico šolske postave zadnji torek semtertje slovesno obhajali, na večih krajih pa jim je to izpodletelo in to je bilo prav! — Obč. zastop pri sv. Jakobu v Rožu je sklenil prošnjo za slov. šolo. — Kranjska dežela sezida prihodnje leto novo bolnišnico v

*) Prijatelj, storite to in potem delajte na to, da se odpravi tista „ljulika“ iz društva in ostane v njem le čista, slov. pšenica.

Ured.

Ljubljani in si je dež. odbornik dr. Vošnjak ogledal v večjih mestih enaka poslopja, naj bi Ljubljana dobila najpripravnije! — Po Kranjskih vaséh se klati več mož ter ponuja ljudem srečke v nakupovanje. Kdor ni gluh za dobro svarilo, njemu povemo, naj pokaže tacim „možem“ vrata! — Dopolnilne volitve v mestni zastop v Gorici niso bile Slovincem ugodne ter je pri njih liberalna, laška stranka ostala na vrhu. — Kar izhaja v Trstu laških listov, vsi se zaganjajo, kakor na povelje, sedaj v slov. prebivalce v okolici ter jim očitajo, da napadajo Italijane, ako se prikažejo va nje. Da je to obrekovanje, ni treba, da pristavimo. — Nadvojvodinja Štefanija se je iz Miramare preselila včeraj v Laxemburg pri Beči. — V Bosni so razglasili naglo sodbo, ker se je prikazalo več roparskih in sploh nevarnih ljudi po deželi. — V Zagrebu so obsodili pl. Poglediča na 40 gld. kazni. Mož se je zagrešil zoper necega Sieberja, ki ga je madjarska vlada postavila mestu na čelo — zoper voljo prebivalcev. — Judov je po Ogerskem sila veliko in kar je še huje, je to, da imajo veliko moči do vladinih mož. Nekaj poslancev je za to v drž. zboru ostro prijelo ministra Barosza, toda leta je malo pomajal ramena in vse bode ostalo, kakor je bilo. Srečni ljudje!

Vunanje države. Naj se odpravi vsaka vojska, na to dela neko društvo, čegar udje živé po celem svetu, v večjih mestih pa ima društvo odbor. Odbor tega društva v Rimu predlaga sedaj sv. Očeta za to, da razsodijo med državami, ki si pridejo kedaj na vzkižje. Lepo bi to že bilo, toda malo je upanja, da bode kedaj obveljalo. — Kralj Umberto poda se v nedeljo, dne 19. maja iz Rima ter se pelje na ravnost v Berolin, spremlja ga kraljevič Viktor in minister Crispi. Bog zna, kaj se skuje na tem potovanji! — Drž. zbor je prečrtal 2 milj. za vojne namene v Masavi in je torej vidno postala Italiji cela stvar že predraga. — Kakor se trdi, ne najde odbor, ki ima zatožbo zoper generala Boulangerja v rokah, prav nič uzroka za kako tožbo in bode tedaj vsaj te stvari že menda kmalu konec. — Razstava v Parizu je velika in obiskuje jo prav veliko ljudi, političnega pomena pa nima, kajti nobena država se ne meni za njo. — Anglijski drž. zbor je zavrgel načrt postave, vsled katere bi veljal zakon vdovca s sestro njegove pok. žene, tedaj brez vsega zadržka. To je bilo le modro! — V nemških rudarijah ob Renu so odpovedali delalci delo in se je bati velicij nemirov. Pravi se, da se bodo delalci obrnili do cesarja Viljema II., da se jim pomaga od države — do kruha. — Ital. kralj pride v torek dne 21. maja v Berolin in ostane do sobote. — Ruski minister notranjih zadev je postal grof Durnovo, mož zavživa posebno

zaupanje pri caru. — V Sofiji, glavnem mestu Bolgarije, so h krati 5 roparjev obesili in upajo, da bode to prestrašilo roparje, katerih se klati veliko po deželi. — Srbska kraljica ne pride brž v Beligrad, ampak pelje se mladi kralj Alesander svoji materi nasproti do graščine grofinje Arenberg nekje pri Požunu. — Turški sultan je povabil nemškega cesarja, naj ga obišče poleti v Carjem gradu! — Iz Abisiniije se poroča, da je kralj Janez umrl dne 25. marcija vsled ran, ki jih je dobil v bitki z mohamedanci pri Metemi. Največ pravice ima na kraljevo čast sedaj Menelik in njegovi vojaki so že zasedli Vogalijo. — V severnih krajih Amerike je bil zadnje dni silen vihar, od Marylanda do Conecticuta in je prišlo v njem veliko ljudi ob premoženje, nekaj pa tudi ob življenje.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnijska Ptujjska.

(Dalje.)

b) Pokrajinski škofi.

V osmem veku so divji Obri začeli zopet čez mejo siliti in Slovence napadati. Že pri prvih navalih polastili so se Ptujja, ki je od teh divjakov imel mnogo trpeti ter je s prostostjo svojo izgubil tudi slednje sledove krščanstva. Ker je kruti sovražnik zmiraj dalje v Karantanijo silil, prosil je vojvoda Borut l. 747. sosednje Bavarce, naj bi mu pomagali pesjane iz dežele pregnati. Bavarci so to zelo radi storili. Pa za ovo pomoč moral je Borut bavarskega vojvoda Tasila priznati za svojega gospodarja ter mu v poroštvo zvestobe na Bavarsko poslati svojega sina Gorazda, stričnika Hotimira in več drugih veljavnih oseb. In tako je Karantanija postala odvisna od Bavarske.

Ali ravno ova odvisnost je imela dobre nasledke za krščanstvo na Slovenskem. Odkar so namreč Bavarski vojvode dobili neko vrhovno oblast nad slovenskimi knezi, prizadevali so si Solnograški škofi na vso moč, da bi po naših krajih pagansko vero zatrli in luč večne resnice prižgali. Veliko sta k temu pripomogla tudi Gorazd in Hotimir, ki sta bila v Solnogradu, kjer je takrat pastiroval slavni Virgilij v krščanski veri podučena in krščena ter sta se po smrti Boruta vrnila kot vneta kristjana v domovino.

Gorazd, ki je očetu kot vojvoda na Slovenskem sledil, je v deželo poklical krščanske duhovnike, ki so mu božjo službo opravljali in med paganskimi Slovenci krščanstvo širiti začeli. Le tri leta je vladal Gorazd. Po njegovi smrti je vojvodino prevzel njegov bratranec Hotimir. Tudi on je iz Solnograda dobil dva

duhovnika, Lupa in Majorana, ki sta po širni Karantaniji učila in se za razvoj krščanstva med Slovenci veliko trudila.

Čez nekoliko časa obrnil se je Hotimir do sv. Virgilija, ki se je med tem vsled vsestranske želje dal vendar-le v škofa posvetiti, da-si se je temu bil 22 let ustavljal, ter ga je prosil, naj bi njegovo deželo obiskal in ljudstvo v veri potrdil. Ker pa mu to zaradi domačih opravil takrat ni bilo mogoče, poslal je svojega pomagavca, pobožnega škofa Modesta in mešnike Vatona, Reginberta, Kocara in Latina, pa dijakona Ekharda v Karantanijo, naj bi ondi sv. vero širili, cerkve stavili in duhovnike po pravilih sv. cerkve posvečevali. To so tudi storili. Je-li sv. Modest s svojimi tovariši prišel tudi v Ptuj, ni znano, a toliko je gotovo, da je ta prvi pokrajinski škof na Slovenskem večjidel Korošcev in Kranjcev za krščansko vero pridobil in si zaslužil častno ime apostola Slovencev. Umrli je okoli l. 760. pri Gospej sveti na Koroškem, kjer je tudi pokopan.

(Dalje prih.)

Smešnica 20. Prijeli so cigana, ki si je nakopal krompirja na njivi g. župnika ter so ga peljali pred župnika. „Čemu“, vpraša gosp. župnik, „čemu si kradel, ali ne znaš, da bi ti bil jaz dal krompirja, ko bi me bil prosil za-nj?“ „Znam“, odvrne cigan, „znam, da bi mi ga bili dali, za to pa sem šel kar po-nj na njivo, tako bi si prihranil poti“.

Razne stvari.

(Visok gost.) K biserni sv. meši vlč. g. M. Glaserja, čast. korarja in župnika pri sv. Petru blizu Maribora, so prišli tudi Nj. ekscelencija mil. knezoškof iz Ljubljane, dr. Jakob Missia. Bili so v gostji prevzv. našega škofa ter so si v ponedeljek, dne 13. maja ogledali tudi zavod čč. šolskih sester.

(Odpotovanje.) Njih ekscelencija naš mil. knezoškof so se v ponedeljek, dne 13. maja odpeljali v Ljubljano ter si obiskali ondi Marijanišče, v katerem so čč. šolske sestre iz Maribora. V torek pa so šli še v Repnjo, da si ogledajo še tamkaj dekliško šolo čč. šolskih sester iz Maribora. Mil. prelat, msg. Kosar so jih spremljali na tej poti.

(Okrožna sodnija.) Drž. poslanec dr. Kokoschinegg je v drž. zboru stavil prošnjo do pravosodnega ministra, naj se napravi v Mariboru okrožna sodnija. Misel je sicer dobra, toda ona je prepozna, kajti ni še dolgo tega, kar je hotela vlada sama preseliti okr. sodnijo iz Celja v Maribor, toda naše mesto ni skrbelo za to, da se pripravi za-njo pripravno poslopje.

(Uganjka.) Mesto Maribor raste vidno in človek, ki biva v tem mestu, je lahko tega

vesel. Ali to razumej, kdor more, odkod da jemljejo mestni očetje pogum za to, da trdijo na vso silo: „Le nemško!“ Mi sicer ne znamo, koliko biva v mestu pravih Nemcev, te pa si človek lahko sešteje na prstih, ki ne živijo — od slov. kmetov.

(Govorica) o neredih v mestni hranilnici v Mariboru je sedaj na tem konci, da je nje tajnik, g. A. Yppenn, ob svojo službo. Mož je, kakor kaže njegovo ime, najtrši Nemec, nekod iz Avstrije. Pri nas se je k malu kruha napil ter je gg. ravnateljem rad dajal povelja, tako gledé slov. pisem. v enem pa je tudi rad segel po denarjih hranilnice.

(Nov odvetnik.) V Sevnici je odprl dr. A. Kautschitsch odvetniško pisarno. Potrebe za tako sicer ljudje niso še čutili, vsaj slov. ljudstvo tamošnjih krajev ni nikjer razodelo kake želje po njej.

(Slavni drž. poslanec) dr. R. Foregger je imel v drž. zboru govor in „D. W.“ ga je tako vesela, da ga je prinesla v nedeljo že vsega — na veselje slov. ljudstva. Besede so, toda iz kuhinje za kuhinjo!

(Nevihita.) V petek, dne 10. maja je bila huda nevihta okoli Celja. Na večih krajih so nastali plazi in so bile celo nekatere hiše v nevarnosti, da jih ne potegne plaz za seboj.

(Iz Trbovelj se nam piše, da se godé ondi zaporedoma nesreče v premogovih jamah in ljudje pravijo, da nihče prav ne gleda na delalce. Za to pa delajo le ti po svoji glavi in pridejo v nesrečo.

(Praznik!) V torek, dne 14. maja je bilo 20 let preteklo, kar velja nova šolska postava. Vsled ukaza kraj. šolsk. sveta v Mariboru so imele torej vse tukajšnje ljudske šole praznik, t. j. otrokom ni bilo treba priti v šolo. Če je šolski svet z njim komu ugodil, tega ne vemó, ali otrokom je bil njegov ukaz gotovo po volji.

(Drzna tatvina.) Včeraj je o poludne neznan tat vdrl skozi peč v hišo č. g. stolnega vikarja v Mariboru. Odnesele je nekaj nad 60 fl., pa tudi — pete.

(„Nezakonska mati.“) V Celovci je neka A. Sajevec, natakara, vrgla v vodo sinčka, ki šteje 5 let, ali otrok se je izkobil iz vode in še je toliko vedel za svojo mater, da so jo lahko prijeli.

(Zagriznjenost.) V Marenbergu so možje tako srečni, da znajo v okrajnem šolskem svetu samo nemški. Tiskovine, ki imajo tudi slovensko besedo, so pa jim za to nepotrebne ter jih ne trpé pri svoji šoli. To je že grdo, neslano!

(Sulverein.) V letnem zboru podružnic (moške in ženske) šulvereina v Mariboru je bilo vse nekako tiho. Prihodkov ste imeli obe malo nad 600 gld., stroškov pa niste dali na znanje ali pa jih niste imeli.

(„Koroških bukvic“) prišel je 12. in 13. zvezek na svitlo. Ureduje jih g. Fil. Haiderlap, urednik „Mira“ v Celovci in dobi se zvezek po 10 kr.

(Duhovske spremembe.) Č. g. France Dovnik, prof. bogoslovja v Mariboru, postal je podravnatelj v kn. šk. duhovnišči v Mariboru. Č. g. Gregor Presečnik, kaplan v Poličanah, prevzel je oskrbovanje tamošnje župnije in kaplanija ostane prazna.

Loterijne številke:

V Gradcu 11. maja 1889: 42, 35, 89, 87, 88
Na Dunaju „ „ 42, 23, 48, 19, 59

Javna zahvala.

Dne 21. aprila t. l. začelo je v občini Rače okraj Mariborski goreti. Vsled hudega vetra je tudi nam podpisanim ogenj vse uničil.

Bili smo zavarovani pri zavarovalnici „Dunajsko zavarovalno društvo“, katero je škodo takoj dobro vcenilo in nam danes poplačalo po svojem glavnem zastopniku, g. Karolu Brezniku v Mariboru, Tegetthoffova ulica št. 32.

Izrekamo svojo najpristranejšo zahvalo slavni dunajski zavarovalni družbi in tudi čast. glavnemu zastopniku, g. Karolu Brezniku in priporočamo omenjeno zavarovalno družbo vsakemu, kateri si hoče dobro svoja poslopja zavarovati.

V Račah, dne 12. maja 1889.

Jožef Požegar, Juri Brglez,
posestnika.

Potrdi se od občinskega urada v Račah,
dne 12. majnika 1889.

Anton Faleš, obč. predstojnik.

Pravo francosko žganje (cognac).

Kaj je pravo francosko žganje?

Iz francoskega in južnoštajerskega jakaga močnega brdskega vina izrpljeni alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznajo dletično, duh in telo oživljajoče slastno in zdravilno sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničeli. Če vsa vporabljenega sredstva proti ischias, reumatizmu, živčnim boleznim, izpadu las, protinu, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi in zobeh i. t. d. nič ne pomagajo, naj še pokusi vsaki boleznik iz južnoštajerskega znamenitega Konjškega, lastno pripravljene vina destilovano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo francosko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v 1 gl. 20 z. Stari cognac, posebnv okrevajočim in na želodec bolanim preporočljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naročbe 4 v. steklenice pošiljajo se franko brez daljših stroškov.

BENEDIKT MERTL

veliki posestnik na grajščini Gollé pri Konjšci, Južnoštajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Vsega zdravilstva dr. T. Bergmann

vrači v Slov. Bistrici.

1-2

Velik hram

se prodaja iz proste roke v Lembaški ulici št. 58 pri Mariboru.

3-3

Lepi spomin za sv. birmo!

Se dobi v tiskarni sv. Cirila v Mariboru

„Duhovni vrtec“

ali

„Molitvenik“

za katoliško mladež s podukom za sv. birmo.

Vezen v črnem usnju z zlatim obrezkom brez kopče gld. —.85

Vezen v črnem usnju z zlatim obrezkom s kopčo —.95

Vezen v chagrin s tesnim okvirom in s križem 1.70

Vezen v chagrin z okvirom iz nikeljna 1.80

Posamezni iztisi po pošti 10 kr. več.

„Poduk za sv. birmo“

Cena 10 kr.

Maribor
gosposke ulice 3.

Prodajalnica papirja in vsako-
vrstne sprave za pisanje in šolo,
šolskih in molitvenih knjig
na drobno in veliko.

Noročajo se tudi lahko vsi modni listi avstrijski in
vuncarji, ilustrirani časopisi.

Andrej Platzer,
poprej EDUARD FERLING.

Zaloga za tovarne, vsake vrste knjig za trgovce, knjige
slame, za ločenje in zavijke.
posebno pisma za graditve, karton, svilnat
in katnov papir v krasnih barvah
po izjemno nizki ceni.

Knjigovezarna.
gosposke ulice 3
Maribor.